

завдання – взяти активну участь у формуванні нової системи глобальної безпеки після війни. Вже зараз потрібно вести дипломатичну роботу у цьому напрямі. Третє завдання – забезпечити політичну перемогу громадянського суспільства в Україні. Саме громадянське суспільство має забезпечити економічні свободи, протидію корупції та політичному популізму, що необхідно для швидкого відновлення й економічного розвитку країни. Четверте завдання – створити простір інформаційної свободи, який забезпечить розвиток науки, культури, освіти й громадянського суспільства. Завдяки цьому Україна зможе випередити у розвитку ті країни, які не зможуть забезпечити настільки ж високий рівень свободи у своєму інформаційному просторі. Від того, як Україна розв'яже ці завдання, залежить, чи буде вона в майбутньому передовою високорозвиненою державою, чи лише постійно наздоганятиме інші країни.

Соїна І.Ю.

soinairina2003@gmail.com

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Харківської державної академії фізичної культури
м. Харків, Україна

МЕТАФОРА ЯК ФІГУРА МОВИ В КОМУНІКАЦІЇ

Метафора пронизує людську мову і розширює простір мислення людини. Процеси розуміння і пов'язані з ними феномени такі як мова, комунікація, понятійна система, досвід не мають встановлених, «абсолютних» структур. Метафора конструює дійсність у правилах «доречності дій», що й дозволяє «санкціонувати» ці дії. «У всіх сферах життя (не тільки у політиці або коханні) ми визначаємо реальність мов метафор, а потім починаємо діяти у відповідності до них» [3,134]. Багатоаспектне поняття метафори здатне приховати несумісність або навіть сформувати сумісність різних смислів. Завдяки своїй

функції актуалізації неявних, потенційних, прихованих смислів метафора вирішує смисловий конфлікт між різними словами і значеннями.

Метафора виникає в мисленні і для мислення. Метафоричний акт породження нового смислу на основі вже існуючого демонструє свої витoki і відображає природу мислення людини. У ньому існує такий механізм пізнання, який відкриває можливість інтеграції синтезу у сферу аналізу, образу – у сферу поняття, одиничного – у сферу загального. Людина робить висновки, усвідомлює цінність, приймає зобов'язання, втілює задуми за допомогою метафор. Метафора допомагає дати задовільне пояснення процесам людського розуміння і пов'язаним з ними феноменам – понятійною системою людини і природою людського мислення, мовою та людською комунікацією, лінгвістикою та психологією. Завдяки породженню нових сенсів на основі тих смислів, що вже існують відбувається взаємодія нових і «попередніх» смислів, цим шляхом метафора «транслює» дійсність. Базуючись на взаємодії ідей і зміні контексту, метафора сприяє утворенню нових смислів, а також оперує значеннями речей, відштовхуючись від їх вже існуючого змісту.

Метафора компонує різні сфери знання і трансформує їх у нове систематизоване, цілісне знання, що утворюється при уподібненні одного явища іншому на основі близькості смислових станів, властивостей і дій, що характеризують ці явища. З формальної точки зору, основна дія метафори полягає у вживанні слова, або словосполучення, призначеного для позначення одних об'єктів (ситуацій, подій) дійсності, для найменування або характеристичності інших об'єктів (ситуацій, подій) на підставі смислової відповідності. Сфера мислення концептуалізується метафорою, що налагоджує зв'язок між мисленням і діяльністю людини. Такі зв'язки відображають співвідношення між формою і змістом, і деяка частина сенсу може мотивуватися безпосередньо формою. Зокрема, реклама демонструє безпосередню передачу інформації з внутрішньою локалізацією ідей, пропонованих об'єктом дії. Виявлення метафоричної підоснови інформаційного контенту може включати маніпуляцію.

Маніпуляція смислами виходить з самої процедури виявлення смислу, що вже само по собі стає придбанням знання. Маніпуляція свідомістю дуже багато у чому нагадує форму гри, котру створено з метафор. При цьому мова залишається незмінною, а змінюється сам контекст, що змушує людину інакше сприймати інформацію. З розрахунку на це створюються смислові конструкції, смисл яких навмисно затуманюється і доречною виявляється метафора. Метафора, безумовно, утримує зміст, не будучи при цьому однозначною і виявляє проблеми, котрі співзвучні часу. Багато в чому за допомогою охоплення метафорою інформаційних особливостей того або іншого об'єкту долаються певні смислові дистанції, завдяки чому відбувається проектування нового знання, нової дійсності. Метафора завжди звернена до буття, пізнання та самопізнання. Саме у людському бутті метафора нерідко проявляє себе різними фігурами мови. Існують різні шляхи пізнання й осягнення дійсності, але всі вони мають один спільний принцип дії, який за своїми функціональними аспектами відповідає метафоричному монтажу. Поняття монтажу бере своє походження з конструктивістської поетики і використовується в якості універсальної категорії. Даний принцип, демонструє аспект планування на основі якого будується цілісна картина, починає інакше виглядати фрагментарна природа діяльності людини [2]. Співвідношення природного і штучного є досить суттєвим аспектом, якщо розглядає особливості людського пізнання і специфічні риси самої людини через принцип метафоричного монтажу. Саме через монтування смислових утворень, що виконується метафорою, дивним чином сполучаються різні форми буття думки. Будь-яка комунікація не існує без узгодження. Мовна межа існує в мисленні, завдяки чому вона стає продуктом словотворення.

Таким чином, мова реалізується «не у виразі, а в розмові, як поєднання змісту, що виникає на основі вимовленого слова і реакції на це слово» [1,160]. Це і є статусом остаточної форми мови. Метафора існує у мові як один з її елементів, що утворює поняття, принципи, категорії і закони. Метафора не лише формальний мовний засіб, у ній міститься невидимий світ, який

допомагає людині призвичаїтись до адекватного сприйняття нових значеннєвих вимірів думки. Саме через це недостатність слова долається за рахунок метафори, яка насамперед санкціонує виявлення тих образних смислів, що внаслідок їхньої новизни та незвичності до певного моменту перебували поза межами мовної дійсності і просто слова.

Використана література:

1. Гадамер Г.-Г. Еміненний текст і його істинність / Герменевтика і поетика: вибранні твори. К.: Юніверс, 2001. с. 153-163
2. Beilin, M.V, Soina I.Yu. Continuity of language reality of events as sense integrity / Challenges and prospects for the development of social sciences in Ukraine and EU countries: comparative analysis : collective monograph. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2019. P.1-16.
3. Lakoff George, Johnson Mark. Metaphors We Live By. Chicago: University of Chicago Press. 1980. 242 p.